



بیتون سلام  
بیتون شرعیاتون  
پروگرام ماستری تفسیر و حدیث



امارت اسلامی افغانستان  
وزارت تحصیلات عالی  
معینت امور علمی

## حیاء در روشنی احادیث نبوی صلی الله علیه وسلم

(رساله ماستری)

محصل: نصیر احمد "عاکف"

استاد رہنما: دوکتور اسماعیل "اھدی"

سال: ۱۴۰۱ھ ش - ۱۴۱۱ھ ل



پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

برنامه ماستری تفسیر و حدیث



امارت اسلام افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت امور علمی

## حیاء در روشنی احادیث نبوی ﷺ

(رساله ماستری)

محصل : نصیر احمد " عاکف "

استاد رهنما: دوکتور اسماعیل " احدی "

سال : 1401 هـ ش – 1444 هـ ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



# پوهنتون سلام



پوهنځی شرعیات و قانون

دیارتمنت تفسیر و حدیث

بورد ماستری

## تصدیق نامه

محترم نصیر احمد ولد محمد ظاهر ID: SH-MST-99-662 محصل دور ششم تفسیر و حدیث که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: حیاء در روشنی احادیث نبوی صلی الله علیه وسلم به روز سه شنبه تاریخ ۱۳۲۹ / ۹ / ۱۴۰۱ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۸۸ (نمره به عدد) هشتاد و هشت (نمره به حروف) گردید.

موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور عبدالباری حمیدی	عضو هیات	
۲	دکتور محمد عارف عطانی	عضو هیات	
۳	دکتور اسماعیل احدی	استاد رهنما و رئیس جلسه دفاع	

..... معاون علمی

..... آمر بورد ماستری

**خلاصه:**

این رساله تحت عنوان «حیاء در روشنی احادیث نبوی» مسمی گردیده است. موضوع بزرگ این رساله شناخت حیاء، انواع حیاء، وسایل رشد حیاء، تأثیرات فردی و اجتماعی حیاء، فضایل حیاء و نمونه‌ی بی از حیاء پیامبران و نمونه‌ی بی از اقوال سلف پیرامون حیاء می باشد. رساله در برگزیده بی مقدمه و سه فصل می گردد، در فصل اول حیاء معرفی گردیده است، و هم چنان فرق آن با خجل توضیح داده شده است و در ضمن وسائلیکه باعث رشد حیاء می گردد نیز بیان گردیده و هم چنان فضایل و تأثیرات حیاء و اموریکه در آن حیاء نمی شود شرح داده شده است، در فصل دوم ده مبحث پیرامون حیاء بیان گردیده که تمام این مباحث با استناد حدیث ذکر شده است، و در فصل اخیرنمونه های از حیاء پیامبران، صحابه کرام رضی الله عنهم، و نمونه بی از اقوال علمای سلف پیرامون حیاء ذکر گردیده است.

کلید واژه های این رساله : حیاء ، روشنی ، احادیث، نبوی

Error! Bookmark not defined.....	مقدمه:
Error! Bookmark not defined.....	فصل اول: شناخت حياء
Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول: تعريف حياء
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: حياء در لغت
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: حياء در اصطلاح
Error! Bookmark not defined.....	تفاوت حياء با خجل :
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دوم: انواع حياء
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: حيا فطري
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: حيا كسي
Error! Bookmark not defined.....	مبحث سوم: وسايل رشد حياء
Error! Bookmark not defined.....	يك عادت خلاف شريعت و رد آن:
Error! Bookmark not defined.....	مبحث چهارم انواع حياء به اعتبار كسي كه از آن حياء مي شود:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول حيا از الله سبحانه و تعالى :
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: حياء از ملائكه
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: حياء از مردم
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: حياء از نفس
Error! Bookmark not defined.....	مبحث پنجم: اموري كه در آن حياء نمي شود
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: در تعليم و تعلم
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: حياء در امر به معروف و نهی از منكر
Error! Bookmark not defined.....	مبحث ششم: فضائل حياء
Error! Bookmark not defined.....	مبحث هفتم: تاثيرات فردي و اجتماعي حياء
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول تاثيرات فردي حياء
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: تاثيرات اجتماعي حياء
Error! Bookmark not defined.....	مبحث هشتم: فوائد حياء
Error! Bookmark not defined.....	فصل دوم: حياء در روشني احاديث نبوي

Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول: حق ترین حیاء حیاء از الله است
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دوم: حیاء از سنت های پیامبران است
Error! Bookmark not defined.....	مبحث سوم: حیاء الله از بنده اش
Error! Bookmark not defined.....	مبحث چهارم: حیاء را الله دوست دارد
Error! Bookmark not defined.....	مبحث پنجم: حیاء اخلاق اسلام است
Error! Bookmark not defined.....	مبحث ششم: وقتی حیاء نداشتی هرچه خواستی انجام بدهید
Error! Bookmark not defined.....	مبحث هفتم: حیاء شاخه یی از ایمان است
Error! Bookmark not defined.....	مبحث هشتم: الله از بیان حق حیاء نمی کند
Error! Bookmark not defined.....	مبحث نهم: حیاء از ایمان است
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دهم: حیاء خیر را به وجود می آورد
Error! Bookmark not defined.....	فصل سوم: نمونه های از حیاء
Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول حیاء پیامبران:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: حیاء محمد ﷺ
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: حیاء موسی علیه السلام
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: حیاء آدم ، نوح ، ابرهیم ، علیهم السلام
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دوم: نمونه یی از حیاء صحابه کرام رضی الله عنهم
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول حیاء علی رضی الله عنه:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: حیاء عبد الله بن عمر رضی الله عنه
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: حیاء عائشة رضی الله عنها
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: حیاء ابو موسی اشعری رضی الله عنه
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: حیاء فاطمة بنت عتبه رضی الله عنها
Error! Bookmark not defined.....	مبحث سوم: نمونه یی از اقوال علمای سلف پیرامون حیاء
1.....	نتایج بحث:
2.....	توصیه های مهم:
3.....	پیشنهادهات:
Error! Bookmark not defined.....	فهرست آیات:

Error! Bookmark not defined..... فهرست احاديث

Error! Bookmark not defined.....: فهرست اعلام:

Error! Bookmark not defined.....: منابع و مأخذ:

Error! Bookmark not defined..... **Conclusion:**



## نتایج بحث:

حمد فراوان و نیکو ذاتی را که ما را توفیق داد که این رساله را به اتمام رساندم و از الله سبحانه و تعالی می خواهم تا آنرا خالص برای خود بگرداند.

بعد از اتمام رساله ناچاریم تا مهم ترین نتایج آنرا در چند نکته مختصر بیان نمایم و آن عبارت است از: حیا یا کسبی است و یا فطری که حیا کسبی به جد و جهد انسان تعلق دارد هر اندازه بی که به آن کوشش نماید ثمره بی خوبی به دست می آید.

حیا عبارت از اخلاقی است که شخص را از ارتکاب قبائح دور کرده و به نیکی ها سوق می دهد. حیا انسان را از امر به معروف و نهی از منکر و آموختن علم منع نمی کند. ولی اگر حیا باعث ترک اینها گردد او خجل است نه حیا.

اخلاق حیا باعث ازدیاد ایمان صاحب خود می گردد و عملی را می خواهد که ایمان می خواهد و هیچ گاه ایمان و حیا جدایی را نمی پذیرد.

جهت تقویت حیا می توان از وسایل رشد حیا استفاده کرد تا این صفت تقویه گردد.

بزرگترین نوع حیا آنست که از الله سبحانه و تعالی حیا گردد، وقتی از الله حیا شد از دیگران آسان است.

پیامبران علیهم السلام به این صفت عالی مزین بودند از همه بهتر محمد ﷺ که با این صفت زیبا می درخشید و بعد از آن اصحابش تابعین و تبع تابعین که نمونه های از حیا بودند ولی باز هم آنها را از زیاد گرفتن دین شان منع نکرده بود.

## توصیه های مهم:

- 1- سعی و تلاش جهت درست کردن اخلاق حسنه خصوصاً صفت حیاء
- 2- شناخت اهمیت و فضایل حیاء و تفکیک آن با خجل.
- 3- شناخت دقیق حیاء و خجل زیرا بعضی ها خجل را حیاء می دانند.
- 4- دعوت مردم خصوصاً طبقه بی جوان به سوی صفت حیاء تا این صفت را در زندگی خود جامه عمل ببوشانند.
- 5- برگزاری سمینارهای علمی و موضوعی پیرامون اهمیت آن تا مردم این صفت را به معنی حقیقی اش بشناسند. و هم چنان وظیفه سپردن به شاگردان تا در این موضوع انفرادی تحقیق نمایند.

## پیشنهادهات:

در این رساله موضوع حياء در روشنی احادیث نبوی بیان گردیده است، درضمن مناست می دانم تا موارد ذیل را همچو پیشنهادات متذکر گردم:

1- شایسته می دانم که محصلین ماستری دربخش تفسیر و حدیث جهت تهیه رساله ماستری شان روبه شرح

موضوع در روشنی احادیث نبوی بپر دازند. زیرا ازیک نگاه مهارت خوب در بخش شرح وجستجوی مطالب پیرامون موضوعات پیدا می کنند، واز طرف دیگر درس های که در دوران ماستری خوانده اند، تکرار می شود و به دروس گذشته ایشان تازه گی می بخشد.

2- برای الگو گیری ونمونه برداری در راستای شرح موضوعات در روشنی احادیث نبوی مناسب ترین

3- کتابها شروح احادیث است، که الله الحمد هر کتاب حدیث شروح معتبری خود را دارد و علمای کرام درین عرصه نوشته اند.

4- بزرگترین وسیله برای تهیه رساله بی کامل، همانا بلدیت با منابع ومصادر، وزبانیکه منابع ومصادر به آن نوشته شده است. واین یک پیشنهاد مهمی برای محصلین بخش ماستری است تا با یک قوت کامل سعی نمایند زبان عربی را یاد گیرند وبا یاد گرفتن آن اکثر مشکلات خود را حل می توانیم. برای شرح مفردات حدیث الحمد لله کتاب های زیادی نوشته شده است. بهترین کتاب به نزد بنده این است که به کتاب؛ النهایه فی غریب الحدیث، جهت معنی کلمات مبهم مراجعه نمایند.

5- داشتن المكتبة الشاملة و دیگر مکتبه ها وهم چنان مهارت داشتن به کمپیوتر و انترنت نیز از جمله بی ضرورت های این قرن به شمار می روند که سهولت های بیشتری را برای هر قشر مهیا وآسان می سازد. بناءً پیشنهاد می نمایم که تمام کسانی که اهل علم هستند ودر بخش علوم دینی تخصص دارند حتی امامان مساجد اگر می خواهند هر نوع کتاب را بسیار به آسانی وبا قیمت ناچیز به دست بیاورند. می

توانند با خرید یک کمپوتر و نصب المكتبة الشاملة، مكتبة الوقفية ، مكتبة عقيدة ، خود را از انواع كتاب های دينی و عصري غنی سازند .

بخاطر دسترسي به متن كامل اين تحقيق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و يا هم به ايميل آدرس ذيل تماس گرفته شود:

[salamresearchcentre@salam.edu.af](mailto:salamresearchcentre@salam.edu.af)